

EGY RANGOS KÖZKATONA

Szabó Ferike Teréz tanárnő emlékére

**Kedves három és fél évig neveltjeim!
Elrabortjaim! Húsz éve érettségizettjeim!**

Így szólított meg bennünket egykori osztályfőnökünk, Ferike Néni, 1976-ban, húszéves érettségi találkozásunkra írott búcsúüzenetében. Ez a szomorúan furcsa, kesernyés megszólítás az addig is nehézsorsú Tanárnő életének legkeservebb szakaszára emlékeztette őt és bennünket is.

1955-ben negyedikesek voltunk, már a ballagásra, az érettségire gondoltunk, amikor karácsony táján, a téli szünetben osztályfőnökünk eltűnt. Amint később megtudtuk az államvédelmi hatóság hurcolta el. Nem tudtuk, mi történt, miért vitték el, azt sem, mikor engedték haza. Közülünk többen, a vidékiek, kollégisták soha többé nem látták, az élet parancsa érettségi után szétszórta bennünket. Nem ballaghatott velünk, s mi nem Óvele. A találkozóra sem tudott 1976-ban eljönni, hiszen mint írta, bérelt szobájában már két bottal sem tud csak pár lépést tenni a sokizületi gyulladás, izomreuma miatt.

Szabó Ferike Teréz (ennek a Székelyföldön nem ritka női keresztnévnek viselője) Nagy-Küküllő vármegyében, Medgyesen született 1909. november 7-én. A középiskolát bizonyára Erdélyben végezte, a birtokunkban lévő hiányos adatok szerint felsőfokú tanulmányokat végzett Budapesten. 1935-ös oklevele szerint kereskedelmi középiskolákban földrajz, vegytan, áruismeret oktatására kapott képesítést. Több egykori tanítványa szerint a harmincas években Párisban, a Sorbonne-on is tanult (talán doktori címet is szerzett), bár erről a puszta tényen kívül, zárkózott, magános természet lévén, többet senkinek sem beszélt.

Már tizenhat éves korában feleségül kérték, ekkor szülei nem adták, később pedig már ő nem ment, nem alapított saját családot. Szülei halála után két fiatalabb fiútestvére nevelését vállalta. Amikor pedig azok már önállósultak, magára maradt.

Hivatása, szaktudománya, a földrajz, s mélyen hívő katolikus lévén egyházával való szoros kapcsolata töltötte ki életét. Növendékei jelentették számára a családot.

Észak-Erdély visszatérése, 1940 után egy marosvásárhelyi magyar tannyelvű állami, kereskedelmi fiú- és leány középiskolában tanította szaktárgyait és a gyors- gépirást. Diákjai nagyon szerették, amint egy ma is élő egykori tanítványa írja, nem könyvből tanított, saját tudását, élményeit osztotta meg velük. Sokat kirándultak, műkedvelő előadásokat, bált rendeztek, diákjainak szinte anyja volt, minden kérdéssel fordulhattak hozzá.

A békés, szinte idillinek mondható évek hamar elszálltak, a háború lecsapott Erdélyre. 1944. szeptember 22. az orosz és a román csapatok bevonulása után sok tanár elmeneült. Ferike Néni nem hagyta ott növendékeit, az iskolát.

Egy 1948-ban egykori tanítványának írott levelében így emlékezett ezekre az időkre:

*„Majd román tanterv szerint új tárgyak jöttek, elmaradt a gyors- gépirás, gépeinket már csak kurzusok tartására használtam. Most is fáj értük a szívem – s a mikrofonomért százsoroson. Mindez s a gyönyörűen fölszerelt labor, s a sok általam beszerzett vegyszer, s kísérleti eszköz mind ott maradt a román állam birtokában. Hát látod, ez fáj, ez fáj, míg élek! Mint idegen állampolgárt a román állam csak gyengén fizetett, később az osztályfőnökségtől is eltöltött. 1947. augusztus 31-vel a tanítási engedélyt is megvonta.”**

Kevés személyes holmijával, marhavagonba szállva, 1947. október közepén hagyta ott szülőföldjét.

Hódmezővásárhelyen, a mai, Hódmezővásárhelyi Integrált Szakképző Központ Eötvös József Székelyintézmény elődét, a kétéves kereskedelmi szakiskolát, a későbbi közgazdasági technikumot 1947-ben alapították. Ferike Néni egyike volt az alapító tanároknak, törzslapja szerint 1947. július 1. itteni munkaviszonyának kezdete. Marosvásárhely után kezdetben rendkívül idegennek érezte a nagy parasztvárost. Első benyomásairól így írt egykori tanítványának:

SZABÓ FERIKE TERÉZ
TANÁRNŐ

„Hódmezővásárhely bizony mesze maradt Marosvásárhely mögött. Nagy, poros, nem nekem való város. Órákat kell gyalogolni egyik végétől a másikig. Maradi, magába zárkózónak mutatkozik a magyar paraszt errefelé.”

Később megbékélt a hellyel, bár zárkózottsága nem oldódott, nem tudtuk neki pótolni Marosvásárhelyt. Sokat dolgozott, sokat követelt önmagától, éppúgy, mint diákjaitól. Kitűnően berendezett szaktantermet hozott létre, tanulmányi kirándulásait itt is folytatta. Lassan megértettük, megérettük, hogy az érdes felszín alatt önzetlen lélek, értünk szigorú. Utánunk még 1965-ig dolgozott itt, akkor nyugdíjazták. Magánosan élt, levelezett nyugat-európai földrajzi társaságokkal, kollégáival. Talán éppen e miatt, vagy vallásos meggyőződése, egyházához való szoros kapcsolata miatt következett be újabb tragédiája, elhurcoltatása. Hogy pontosan miért, nem tudtuk, mint ahogy azt sem, mikor engedték haza. Alkalmassint a rendszer összeomlásának köszönhetően, 1956 őszén.

Nyugdíjazása után, mikor betegsége súlyosbodott távol élő testvére Budapestre vitte gyógykezelés végett.

Azóta két generáció számtalan osztálya ballagott, s most, mikor újra virágos tanévkezdés van az iskolákban, eszünkbe jut az a kicsi, beteg Tanárnő, akinek megtörték az életét, osztályát is elvették.

* Köszönetünket fejezzük ki Némethné Finta Kata írónőnek, aki diákkori naplójának, illetve későbbi, Ferike Néniel való levelezésének számunkra fontos adatait megosztotta velünk.

Kőszegfalvi Ferenc